

Valskrá hjá Tjóðveldi til kommunuvalið í Tórshavnar Kommunu 2020:

Vit vilja gera mun - fyrí teg og tíni á bygd og í bý

Vit, sum stilla upp á Lista E hjá Tjóðveldi eru fólk úr ymsum plássum í kommununi – við ymsari bakgrund, ymsum royndum og hjartamálum. Men vit hava felags virðir og hugsjónir fyrí Føroyar og fyrí kommununa. Vit vilja hava føroyskar loysnir í øllum, sum byggja á tað besta í okkara fólki, mentan, vinnu og sosiala felagsskapi.

Vit fegnast um tey góðu mál, ið eru framd í kommununi seinastu fýra árini, og vilja nú leggja alla orku í at fremja nýggj mál, og tað, ið ikki er nátt.

Vit hava saman gjørt hesa útbygdu felags valskrá.

Hesi eru høvuðsmálini, sum tú kanst lesa meira um undir hvørjum punkti.

- ❖ **Bústaðir: Ráð og pláss at búgva og liva**
- ❖ **Børnini og dagstovnarnir: Pengarnar á gólvið og føroyska námsfrøði!**
- ❖ **Tann fremsta grøna kommunan**
- ❖ **Tórshavn er ein vinnukommuna**
- ❖ **Trivnaður á eldraðkinum**
- ❖ **Tórshavn fremsti lestrarbýur**
- ❖ **Føroyskt mál, mentan og list í øllum**
- ❖ **Ítróttur og frítíðartilboð**
- ❖ **Trygg ferðsla og parkeringsviðurskifti**
  - ❖ **Atkomumöguleikar hjá øllum íbúgvum**
- ❖ **Lønarlyft, integrasjón og rættindi hjá øllum fólki**

Bústaðir: Ráð og pláss at búgva og liva

Øll skulu vit hava rætt til ein góðan bústað og eitt heim, sum er okkara egna. Sum tað ber til at gjalda við vanligari inntøku – og hjá teimum, ið hava minst, ella hava serligar avbjóðingar.

- Kommunan skal útvega minst 500 góðar leigubústaðir og lutaibúður fyrí ein kostnað í mesta lagi 5.000-7000 kr. um mánaðin – bæði í býnum og á bygdum og smáplássum.
- Minst 200 fjølbroyttir eldrabústaðir 60+ skulu byggjast bæði í býnum og á bygdunum.
- Fleiri grundøkir til sethús skulu útvegast í býnum og á bygdunum.
- Lestraribúðir skulu byggjast til bæði næmingar á miðnámi, yrkisútbúgvungum og Fróðskaparsetrinum.
- Nýggjar býar- og byggisamtyktir fyrí hvønn býarpart og hvørja bygd sær skulu tryggja, at trivnaðurin hjá fólknum stendur fremst í allari bygging í byggingum, býlingum og grannalögum.

- Vit skulu krevja, at føroysk byggilist og virðing fyrir føroysku náttúruni og mentanini standa fremst í allari bygging.

Børnini og dagstovnarnir – pengarnar á gólvíð og føroyska námsfrøði

Pengarnir mugu á gólvíð og til tað fakliga arbeiðið í barnabólkunum úti á stovnunum. Á fyrsta sinni í 18 ár, er sett meira peningur av til normeringar. Men økið er langt afturúrsiglt, so hetta er als ikki nóg mikið.

- Vit skulu hava føroyskar loysnir og byggja á ta føroysku námsfrøði, sum tað er eydnast at skapa úti á stovnunum, hóast vantandi umstøður og játtan.
- Játtanin til normeringar á dagsstovnunum skal hækkast við minst 40 mió. kr. (10 mió. um árið) í 2020-2024.
- Normeringarnar skulu fylgja í mun til barnatal og bólkar, fakligan tørv og serligan tørv á stovnunum.
- Námsfrøðingar og hjálparfólk skulu hava fyrireikingartíð og ráðleggingartíð í mun til barnatalið og barnabólkar.
- Føst játtan skal vera til fórleikamenning og eftirútbúgving hjá starvsfólk.
- Børn við serligum tørvi skulu hava skjóta og fakliga hjálp.
- Umstøður til at menna málið hjá børnum – og hjá tilflytarum – skulu økjast munandi.

Tann fremsta grøna kommunan

Tórshavnar Kommuna skal ganga langt fremst á tí grønu leiðini. Við umlegging til 100% grøna orku í øllum lutum og at seta umhvørvi og náttúruvernd fremst í øllum, sum kommunan ger.

- Vit standa saman um SEV, sum okkara felags ogn og amboð til at ganga fremst í grønu orkumleggingini – og tryggja, at SEV ikki verður sundurpettað ella selt.
- Tað skal vera gjørligt og ein fyrimunur hjá fólkni at við vanligum og lægri inntökum at velja grønar loysnir í eignum heimi og í flutningi.
- Vit vilja hava prísin niður á fjarhitaskipanini og geva stuðul til felags íslögur í jarðhita ella aðrar grønar orkuloysnir í býlingum og grannalögum.
- Kommunan skal útvega fleiri skjótar løðistøðir til el-bilar – eisini á smáplássunum.
- Ruskskiljing og endurnýtsla skal setast í verk fyrir alt burturkast. Við felags móttökustøðum í býlingum og grannalögum. Og vit skulu hava eina innandura skiljihøll við Brennistøðina.
- Kloakkirnar í kommununi skulu setast í stand og leiðast út á streymasjógv.
- Fleiri grøn øki og náttúruvernd skulu skipast allastaðni í kommununi.
- Vit vilja útvega býlingstraðir og býlingsfesti til at framleiða matvørur í grannalögum.
- Allir kommunalir stovnar skulu gera heilsugóðan mat úr føroyskum tilfeingi.
- Arbeiðsumhvørvið skal á øllum økjum betrast fyrir at fyribryrgja skaðar, óhapp og at betra kropsliga og sálarliga arbeiðsumhvørvið.

2.

Tórshavn er ein vinnukommuna!

Tórshavnar Kommuna er ein blómandi vinnukommuna við sera fjølbroyttari vinnu, sum skapar inntøkur og frambrot til alt landið.

Vit vilja at kommunan støðugt rekur ein virknan vinnulívspolitikk, sum bæði tryggjar umstøður til tær verandi vinnurnar, og sum stuðlar og eggjar til íverksetan og nýskapan. Tí vilja vit m.a.

- Útvega nýggj vinnuøkir í kommununi.
- Stovna eitt Tórshavnar Vinnulívsráð at styrkja samskiftið við kommununa.
- Styrkja íverksetan og Hugskotið
  - Tryggja landbúnaðin og landbúnaðarøkini í byggisamtyktum og planlegging.
  - Hugskotið og íverksetaraátökini skulu styrkjast munandi.
  - Útbyggja sölutorgið í Vágbotni til ein veruligan marknað og miðdepil fyrir fóroyaskar rávørur og framleiðslu.
  - Menna ferðavinnu, matstovuvinnu og ráðstevnuvinnu í kommununi.
- Tryggja eitt trygt og ríkt býar- og náttarlív fyrir fólk, ungdóm, matstovur, skeinkistøð, mentanarlív, undirhald og náttar-/dansistøð.

Trivnaður á eldraøkinum

Tórshavnar Kommuna skal hava fremstu tilboð sum tann gevandi og trygga kommunan fyrir eldraríni. Vit vilja gera ymiskar loysnir og tilboð, har fólk og familjur sjálv kunnu velja eftir tørvi. Og har tað er lættari at velja at skifta til eldraíbúðir, um fólk vilja tað.

- Við góðari heimatænastu skal vera gjørligt at búgva sum longest í egnum heimi.
- Smærri eindir við eldraíbúðum skulu byggjast í grannalögum og býlingum saman við íbúðum til barnafamiljur, ungdómsíbúðum og fólk við serligum tørvi.
- Fleiri ellis- og røktarheimspláss skulu útvegast og bíðilistin skal niður.
- Bráðtørvspláss og umlættingarpláss skulu altið standa tók.
- Eldraíbúðir og sambýlir skulu útvgast á bygdunum og í býarpörtunum, so tað er gjørligt at liva í egnum umhvørvi og grannalagi á eldri árum.
- Tey verandi ellis- og røktarheimini í kommununi skulu setast í nútímans stand.
- Við ellis- og røktarheim eiga eisini eldraíbúðir og aðrar íbúðir at byggjast nærhendis, so hjúnafelagi og familja kunnu búgva nær hjá sínum kær.
- Frítíðartilboð og venjingartilboð til eitt heilsugott og virkið lív á eldri árum, skulu skipast í bygdum, býarpörtum og býlingum.
- Normeringar tilstarvsfólk í eldarøktini skulu hækka.

Tórshavn fremsti lestrarbýur

Havnin er og skal vera ein blómandi lestrarbýur við fólk og ungdómi úr øllum Føroyum og úr ymsum londum.

- Kommunan skal tryggja, at Fróðskaparsetrið kann útbyggjast og skapa eitt veruligt Kampusøki á Frælsinum og á Debesartrøð og oman á Vestaru bryggju, har Vinnuháskúlin er partur av sama umhvørvi.
- Lestraríbúðir útvegast ymsastaðni í býnum – eftir sama leisti sum Finsen.

- Kommunan skal streingja á landsmyndugleikararnar um at útvega fleiri útbúgvingar á bæði miðnámi og hægri útbúgving innan t.d. handverk, aðrar yrkisútbúgvingar, matstovu- og ferðavinnu, umhvørvi og tilfeingi, føroyska byggilist o.s.fr.
- Kvøldskúlatilboðini skulu støðugt útbyggjast á øllum økjum.
- Allir fólkaskúlarnir skulu hava nútímans høli – og alt undirvísingartilfar, sum kommunan fíggjar, skal menna føroyska málið og mentanina.

Føroyskt mál, mentan og list í øllum

Tórshavnar Kommuna skal áhaldandi ganga fremst at menna mentan, list og føroyska málið í allari kommununi. Frá dagstovnum og skúlum. Til umstøðurnar hjá menta- og listafólki. Til mentan og list í almenna rúminum. Til søvn og mentanararv.

- Kommunan skal ganga undan at fáa besta nútímans føroyskt undirvísingartilfar í fólkaskúlanum, gott føroyskt námsfrøðiligt tilfar og hjálpararmboð á dagsstovnunum og at menna alt KT-samskifti og samskiftisamboð á føroyiskum.
- Tjóðpallurin skal gerast veruleiki í komandi valskeiði.
- Musikkskúlaskipanin skal styrkjast og bíðilistarnir styttast.
- Haldast skal fram við at útvega góð arbeiðshøllir og umstøður til listafólk, venjingarhøli til tónleikarar v.m.
- Tórshavnar Býarsavn, Býarbókasavnið, Sjósavnið og Listasavn Føroya skulu hava størri stuðul frá kommununi.
- List í almenna rúminum og í kommunalum bygningum skal styrkja fjølbroytta list og listafólk, harundir samtíðarlist og ung listafólk.
- Filmslist-, tónleikur, leiklist, rithøvundar, og málningalist skulu stuðlast beinleiðis frá kommununi – m.a. við at bíleggja verk, konsertir, framførslur og framsýningar langt fram í tíðina, so listafólk hava tryggari inntøkugrundarlag.
- Eitt barnamentanarhús skal gerast í kommununi, sum bæði er eitt innandura spæli- og upplivingarpláss hjá familjum og samstundis hevur mentanarligt og listarligt virksemi og innihald.

Ítróttur og frítíðartilboð

Tað sjálvbodna arbeiðið í ítróttar- og frítíðarfelögum er bulurin í trivnaðinum í kommununi. Vit vilja seta alt inn uppá at stuðla og menna umstøðurnar hjá fólki at virka saman og velja.

- Øll børn og ung í kommuni skulu hava eitt frítíðarkort til at velja ítróttar- og frítíðartilboð eftir egnum ynski.
- Ein nýggj Marghøll skal byggjast við Stórutjørn í Hoyvík, sum kann hýsa øllum kappingum til innandura ítróttagreinar, og lúka øll krøv til altjóða kappingar.
- Frælsi ítrótturin skal hava umstøður og eina innandura høll.
- Umstøðurnar í Gundadali skulu støðugt gerast betri hjá fótbaltsfeløgunum.
- Tær “smærru ítróttargreinarnar” sum judo, borðtennis, súkkling, bogaskjóting skulu hava enn betri umstøður.
- Golfvøllurin á Glyvursnesi skal gerast liðugur.
- Í Hoyvík skal Hoyvíkshøllin útbyggjast og gerast liðug saman við at nútímansgera Hoyvíkar Skúla, og onnur frítíðartilboð, enn ítróttur, skulu fáa rúmd.
- Á Argjum skal m.a. loysn gerast við nýggjum skýli og umstøðum vestanfyri fótbaltsvøllin.

- Í Kaldbak skal fimleikar/virknishøllin gerast og í Nólsoy skal gamla fimleikarhøllin útbyggjast.
- Margarinfabrikkin skal stuðlast enn meira og fleiri tilboð til børn og ung, sum ikki velja ítróttin, skulu útvegast.

Trygg ferðsla og parkeringsviðurskifti

Trygg ferðsla, góðar umstøður at ganga, súkkla og nýta hjálpitól eru alneyðug fyrir at menna trivnaðin og trygdina í kommununi. At loysa parkeringsviðurskiftini og útbyggja okkara góðu, ókeypis bussleið til tørvin hjá fólk, eru somuleiðis avgerandi mál fyrir fólk ið í kommununi.

- Innkomuvegirnir skulu gerast tryggir hjá fólk og ferðandi
- Parkerungstunlar skulu loysa parkeringstrupulleikan í Miðbýnum og fleiri parkeringspláss skulu gerast í býlingunum.
- Góð parkeringspláss skulu gerast hjá fólk, ið koma uttanífrá til arbeiðis at seta bilin uttanfyri Miðbýin og taka ókeypis bussleiðina.
- Bussleiðin skal útbyggjast. Bæði til smærru plássini og við rutum og steðgiplássum, har m.a. eldri fólk og ungdómur hava tørv á busssambandi.
- Gongutunlar skulu gerast undir høvuðsvegir og lendisgøturnar og göturnar millum býlingar støðugt útbyggjast.
- Súkkluviðurskifti skulu gerast nóg tryggari í kommununi.
- Sjóvegis ferðasambandið til Nólsoyar og út í Hest skal økjast munandi – og allir borgarar í kommununi skulu hava borgarakort til at sigla ókeypis.

Atkomumøguleikar hjá øllum íbúgvum

Tórshavnar Kommuna skal vera millum mest atkomiligu høvuðsstaðirnar í heiminum.

- Allir bygningar, gongubreytir, trappur, spælipláss og communal tilboð skulu skapa atkomilighet hjá fólk við serligum tørvi og rørsluavbjóðingum.
  - Sjónveik og hoyriveik skulu hava somu atgongd at virka í gerandisdegnum og brúka allar hentleikar í kommununi.
  - Atkoma, í breiðari merking, skalt tryggjast øllum borgarum í kommununi.
  - Børn við serligum kropsligum og sálarligu avbjóðingum og sum brúka hjálpitól skulu á spæliplássum eisini hava tilboð og amboð at spæla og menna seg.

Lønarlyft, integrasjón og rættindi hjá øllum fólk

- Tórshavnar Kommuna skal nú ganga fremst at fáa broytt lønarmunirnar í samfelagnum millum kvinnur og menn og millum ymsu lønarbólkarnar.
  - Vit skulu tryggja rættvísari lønarviðurskifti og javnstøðu við at lyfta teir lønarbólk, ið ikki eru løntir eftir sínum førleikum og ábyrgd: T.d. tímalønt, námsfrøðingar, hjálparfólk, heilsurøktarar, reingerðarfólk og køksfólk (sum eru millum lægstløntu bólkarnar hjá tí almenna) og starvsfólk innan røkt og sosiala økið sum heild.
  - Kommunan skal bjóða fólk, ið arbeiða niðursetta tíð og sum ynska at fáa fulltíðarstørv, hesi rættindi.

- Rættindi hjá tilflytarum og stuðul til másliga menning og sosiala integrasjón skulu betrast munandi.
- Verulig tilboð um at læra fóroyska málið skulu veitast til øll børn, ið flyta til – bæði á dagstovnum, í fólkaskúlanum og í frítíðarskúlum. Og hetta má fylgjast upp við góðum tilboðum og krøvum til foreldrini um at læra fóroyskt mál.
  - Systkinaavsláttur skal fremjast beinanvegin fyri samkynd foreldur.